

ادبیات فارسیه به بر نظر

(مابعد)

خواجه نظام الملک (سیر الملوک) نام کتابنده نقل ایتدیکنه نظر آ خلفای راشدین (رضوان اه علیهم اجمعین) عصرندن سلطان محمود غزنوی دورینه قدر بارگاه سلاطیندن یازیلان قوانین، دفاتر، احکام و منشیر عرب لساننده یازیلور و فارسی فرمان یازمق بیوک برعیب صاییلور ایش.

نوبت امارت (البارسلان) سلجوقینک وزیر بولنان (عبدالملک ابن ابونصر کندی) یه انتقال ایدنجه کندیسنک عربی یه لایقوله واقف اولماه سنه مبنی بوقاعده یی فسخ ایتیش و او تاریخده دواوردن صدور ایدن امر نامه لر، فرمانلر فارسی یازلمغه باشلامشدر.

خلفای عباسیه دورنده خراسان والیسی بولنان (امیر عبده ابن ظاهر) نیشابورده بولندیقی ائشاده برکون بریسی مشارالیه بر کتاب تقدیم ایدر. امیر عبده (بونه کتابیدر؟) دیه سؤال ایدنجه شخص مزبور: (ای امیر! بو وامق و عذرا دنیلن ونوشیر وان نامه ترتیب اولنوب بر وقعه عشق آیزی حاکی بولنان منظوم بر فارسی ائردر) دیمه سیله مشارالیه: «بزم کتابمز قرآن کریم و فرقان مبیندر. اندن ماعدا بزه کتاب لازم دکلدرد. و بو آشپرسنلرک تألیف ایتیش اولدقلری بر اثر اولمغله بزم نزد مزده مردوددر.» یولنده جواب ویره رک کتابک صویه آتلسنی امر ایتیش وزیر اداره سنده بولنان ولایتده تصادف نیف و مقالات عجمدن اله کچه جک آتارک منعنی تأکید ایلله مش. فی الحقیقه بوکی آتارک اوزمانلر افکار عمومیه اوزرنده سو تأثیر ایلله جکی طبیعی بولندیغندن مشارالیهک بو بابنده کی اداره سی حکمت حکومتیه موافق اولدینی درکاردر.

بوتاریخدن ملوک سامانیه دورینه قدر شعر فارسی کورولماش و اگر احياناً سولیمش ایسه بیله جمع و تدوین ایدلماشدر. ازمنه متقدمه ده ایرانده نظم ایدیلن اشعاره (دوبیتی) تعبیر اولنور و یالکز ایکی بیتدن مرکب بولنور ایش.

صوکره دن (دوبیتی) اطلاقی موافق کورمیه رک (رباعی) تسیمه ایتیشلر ومدت مدیده فضلائظم رباعی ایلله مشغول اولمشلردر. نهایت، ملوک سامانیه عصرنده ادبیات فارسیه یکیدن رونق بولمش و قرن مذکورده استاد (رودکی) فن شعرده بر موقع عالی احراز ایتمشدر.

«ذکر مقدم الشعراء ابوالحسن رودکی» — رودکی دولت سامانیه دورنده (امیر نصر ابن احمد) ک ندما سی سلکنده بولنش ایدی. مشارالیه بطن مادر دن اعمی اوله رق طوغمشدر. (رودکی) تخلصنک سببی بعضلری فن مو- سیقیده مالک اولدینی مهارت مخصوصه سنه عطف ایتمکده، بعضلری ده (بخارا) نوا- حیسندن (رودک) نام بر موضعه اتسابندن ایلری کلدیکی سویله مکده درلر. مشارالیهک قصیده و هثنوی طرزنده انشاد ایتیش اولدینی اشعار، مرغوب انا م و مقبول نظر خاص و عام بولمشدر.

(رودکی) کندی وقتنده ثروت و سامان بی پایانه مالک و ایام ظهوری تخمیناً «۳۰۰» سنه هجریه سنه مصادف ایدی. استادک (امیر نصر ابن احمد) ی هراتدن فک اقامتله بخارایه عزیمته تشویق خصوصنده نظم ایتیش اولدینی ابیاتله بر قطعه سی تبرکاً بورایه درج ایدلشدرد:

«ایات»

بادجوی مولیان [۱] آید همی
یاد یار مهربان آید همی

[۱] مولیان، بخارا سمتنده برابرماق اسمیدر.

ریک آمو [۱] و درشتیهای آن
زیر پاچون برنیان آید همی

آب جیچون باهمه پهنسآوری
خنک [۲] مارا تامیان آید همی

ای بخارا شاد باش و شادزی
شاه سویت میهمان آید همی

شاه ماهست و بخارا آسمان
ماه سوی آسمان آید همی

شاه سروسست و بخارا بوستان
سرو سوی بوستان آید همی

«قطعه»

زمانه پندی آزاده وار داد مرا [۳]
زمانه را چو نکو بنگری همه پندست

بروزنیک کسان گفت غم مخور زهار [۴]
بسا کسا که بروز تو آرزو مندست
(مابعدی وار)

تراجم احوال

«اسکندر»

«اسکندرک صباوتی»

جمله نك معلومی اولدینی اوزره، ما- کدونیا قرالی اولان اسکندر، ازمنه عتیقه- نك الكبیوک فاتح لرندن بری ایدی. اسکندر نامی، بزجه (سهزار) و (ناپولیون) ناملری قدر متعارفدر.

[۱] آمو، ترکستان جوارنده برچول استیدر.
[۲] خنک، (آت) دیمکدر.
[۳] زمان بکا عالیجنابانه بر نصیحت و پردی ادوار زمانه چشم امعانه باقه جق اولور ایسه ک سراسر نصیح و عبرتدر.
[۴] بکا دیدیک: «صاقین! بشقه رک سعادت و رفاهه غبطه ایت؛ زیرا سنک ده حالکه حسه ایدن پک چوق کسه لر وارددر.